

Lupeefu pa kwimba mu ndongele yeesu ya Kibena

Ni rahisi kusoma lugha yetu
ya Kibena

---

a aa b d dz e ee f g
h i ii k l m mb n nd
ndz ng ng' ny o oo p
s t u uu v w y

1. Herufi na sauti za Kibena ambazo zipo katika Kiswahili:

Irabu

a	- libato (mbawala)	m	- mumilo (koromeo)
e	- mene (mbuzi)	mb	- mbeyu (mbegu)
i	- libiki (mti)	n	- numbula (moyo)
o	- mugoda (dawa)	nd	- ndula (tula)
u	- magulu (miguu)	ng	- lingado (kaa)
<i>Konsonanti</i>		ng'	- ng'ata (kata)
b	- libandu (gamba)	ny	- nyalupala (simba)
d	- kidege (ndege)	p	- lupala (mchicha)
f	- lifuke (jasho)	s	- sude (sungura)
g	- ligobe (kobe)	t	- lituli (kinu)
h	- luhala (akili)	v	- livega (bega)
k	- likato (aina ya ugonjwa)	w	- wuvafi (maumivu)
l	- mulindi (shimo)	y	- liyawo (kiazi kitamu)

2. Irabu ndefu, zinazoandikwa na herufi mbili:

aa	- lihaata (maporomoko ya maji)
ee	- veega (shoka)
ii	- liiho (jicho)
oo	- ndoonya (mvua)
uu	- liduuvi (kondoo dume)

3. Herufi za Kibena ambazo hazipo katika Kiswahili:

dz	- lwidzi (mlango)
ndz	- ndzuki (nyuki)

4. Muunganiko wa herufi:

gw	- gwanda (shati)	pw	- pwali (yupo)
kw	- kwesu (kwetu)	sw	- swe (basi)
lw	- lwambo (ushanga)	fy	- fyagililo (ufagio)
mbw	- lidembwe (tembo)	ky	- kyuma (chuma)
mw	- mwelelo (makapi)	ly	- mulyango (mlango)
ndw	- ndwelo (dirisha dogo)	ty	- kutyasamula (kupiga chafya)
ng'w	- ng'wale (kwale)		

5. Sasa umekwisha jifunza herufi zote za Kibena.

Soma hadithi ifuatayo:

Uwiimi wambudza

U-Tukeelye iikalaga pa wudaamo nu kuuhuve. Ilitaawa lyakwe aali ye Fyadzage. Ikigono kimwinga u-Fyadzage amusimiye umwidzukuluve ulusimo lwa nyama, itigilaga, “Ukuliya inyama umwana ndawuli uveeve, ifwili dzikunyuka dzonda. Wiivedza king’walule umutwe gonda ng’aani. Kangi wivembaga mbepali ndawuli umulaasi.”

U-Tukeelye pe apuliike ulusimo ulu, ikoogopaga hiilo. Iyiigaga iitigilaga, “Ukuhuma ileelo sindilaaliya inyama ng’o!” U-Fyadzage aali nu muhaaha. Aakeelaga ukuliya inyama mwene kitavapeela avidzukuluve. Ikigono ikingi pe ali mukuliya inyama, ipulikaga ikwadza umuunu igidula. Humbe aali ye mwidzukuluve.

U-Fyadzage iimilaga inyama kya ng’aani. Pe iimila, inyama yikatamaga mu mumilo. Lusika luulo, umwidzukuluve ihodedzaaga neke awonage kuli dzidzidzi.

Umwidzukululu iwiilaga kangi, “Hodi, hodi kuuhu!” Ukuuhuve aadzikile dzidzidzi. Pambele umwidzukululuve ikwingilaga mu nyumba. Akumuwonaga ukuuhuve afutwike amiiho ngita lingodofu. Humbe inyama yikatiime mu mumilo!

U-Tukeelye aahoodziidze neke atigilage, “Ndigite wuli?” Ilihoodzo likumwadzilaga pambele ukutigila amuhude ukuuhuve. Akumuhudaga ukuuhuve pa mambaga. Umwidzukululu ifuwaga mugugumila nu luheko neke atigilage, “Wiilola kuuhu, uwiimi wutalamu, lolage inyama yikali yikatiime mu mumilo. Kitaleka uneene, ngali ufuwe!”

U-Fyadzage itigilaga, “Mwidzukululu vangu! Ndakyene uwiimi si wunofu nambi. Siiwo ndipelile, sindilaawiila kangi!”

Kama una maswali yoyote au unataka kununua vitabu au kuhudhuria darasa la kusoma, wasiliana na ofisi ya huduma yetu.

Namba ya simu: 025 250 0100

Kichwa: Lupeefu pa kwimba mu ndongele yeesu ya Kibena (*It's Easy to Read Our Bena Language*)

Lugha: Kiswahili / Kibena

Kimetengenezwa na kuchapishwa na: Huduma ya Kutafsiri Biblia na Kuendeleza Lugha za Asili, Mbeya, S.L.P. 6359, Mbeya, Tanzania
literacy_mbeya@sil.org

Shukrani za dhiti ziende kwa timu ya Wabena:

Ev. M. Kahwili, E. Mpangile, Mch. J. Muhehwa, N. Mlunza,
Mwl. I. Ngimbudzi

Toleo la nne © 2008 - 2017 SIL International

TSH 100/ =

